

ZIUA BIBLIOTECARULUI DIN ROMÂNIA

Argument

Din anul 1995, la inițiativa UNESCO, se sărbătorește în întreaga lume, din doi în doi ani, la 23 aprilie, “**Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor**”, având drept scop promovarea dreptului și libertății lecturii. Deviza acestei sărbători mondiale este “**lectura pentru pentru toți**”.

În anul 1998 Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România, considerând că lectura și cartea nu pot fi gândite în afara bibliotecilor și a bibliotecarilor, adaugă la sărbătoarea internațională a cărții din 23 aprilie “**Ziua Bibliotecarului din România**”.

Din anul 1999 bibliotecarii din România sărbătoresc Ziua Bibliotecarului prin sesiuni de comunicări, vizite de documentare interbibliotecare, excursii, reuniuni și mese festive. Revista “Biblioteca” consemnează anual principalele evenimente din bibliotecile publice românești dedicate acestei sărbători a profesiei. Este doar o coincidență că tot în 23 aprilie biserica creștină îl sărbătorește pe Sfântul Gheorghe, patronul spiritual și protectorul armatei, dar și sfântul biruinței.

Evoluția profesiei

În evoluția **modernă** a meseriei de bibliotecar pot fi distinse **două etape** principale:

- I. *Bibliotecarii înaintea apariției meseriei* (Evul Mediu - Secolul XVIII)
- II. *Apariția meseriei de bibliotecar în cadru legal, reglementar și evoluția ei ulterioară* (Secolul XIX – zilele noastre).

I. Bibliotecarii înaintea apariției meseriei

Existența bibliotecilor în Antichitate a avut ca urmare firească existența bibliotecarilor care le organizau și conservau.

În accepțiunea clasică, bibliotecile încep să funcționeze în Europa în Evul Mediu (primele date despre biblioteci apar în documentele franceze din secolul al XII-lea) ca *biblioteci monastice*, concomitent cu organizarea mănăstirilor și ca centre de scriere și copiere a manuscriselor, ele devenind principalele centre culturale de producere, colectare și păstrare a cunoștințelor umane. Deși cartea era în primul rând obiect de cult și se cerea mai ales în mănăstiri, cu timpul, cererea de carte a crescut și în afara mănăstirilor, o dată cu înființarea primelor universități și a *bibliotecilor universitare* aferente, precum și a *bibliotecilor princiare* pentru care se copiau mai ales manuscrisele Antichității.

Bibliotecarul medieval poate fi considerat ca fiind bibliotecarul cu frică și dragoste de Dumnezeu dar și cu dragoste de cărți.

În epoca Renașterii (secolele XIV – XVI), coroborat cu dezvoltarea universităților, a tiparului, cu răspândirea operelor Antichității, are loc o creștere a *caracterului laic al cererii de carte*. În paralel cu dezvoltarea unor biblioteci universitare apar și se dezvoltă *micile biblioteci moderne* ale unor principii, oameni de stat, personalități culturale.

Bibliotecarii aveau în primul rând menirea să adune și alcătuiască colecții rare de cărți. În acest scop ei trebuiau să fie înzestrați cu o cultură specială și cu o memorie deosebită.

Bibliotecarul renescentist era bibliotecarul iubitor de cărți, chiar maniac al cărților și erudit. (prototipul bibliotecarului renescentist a fost Antonio Magliabecchi, bibliotecarul Familiei Medici, care avea în memorie cataloagele tuturor bibliotecilor din Florența).

Secolul XVII și mai ales secolul XVIII, secolul Revoluției franceze și al *triumfului cărții*, cunosc o dezvoltare fără precedent a cărților, a bibliotecilor moderne și a bibliotecarilor, precum și o definire explicită a îndatoririlor bibliotecarilor (prin patru operații: *colectarea* cărților după anumite criterii, *prelucrarea* sau aranjarea lucrărilor după o anumită ordine intelectuală și materială și recenzarea lor în inventare sau cataloage, *accesibilitatea*, respectiv punerea lucrărilor la dispoziția celor cărora le erau destinate și *conservarea*, asigurarea contra furturilor și degradării). Bibliotecarul este definit în Enciclopedia franceză din 1751 ca “persoană care este însărcinată să se îngrijească de creșterea unei biblioteci...trebuie să cunoască limbile vechi și moderne, cărțile, edițiile și tot ce are legătură cu istoria literelor, comerțul de librărie și arta tipografică”. În această accepțiune bibliotecarii epocii erau adevărate personalități științifice (ex.: Leibniz la Hanovra) dar și specialiști ai practicilor bibliotecare.

Bibliotecarul bibliotecilor moderne este bibliotecarul specialist, cu aplecare către cărți și profesie.

În concluzie, la sfârșitul secolului al XVIII-lea existau biblioteci și bibliotecari numeroși, o știință biblioteconomică relativ conturată, dar *nu exista cadrul legal al profesiei*.

II. Apariția meseriei de bibliotecar în cadru legal

Începutul secolului al XIX-lea marchează epoca *deschiderii bibliotecilor către marele public*. S-a produs creșterea școlarizării și socializarea cărții, un public tot mai larg solicită cărți, crește numărul bibliotecilor, apar bibliotecile naționale și *bibliotecile publice*. Are loc o specializare a profesiei de bibliotecar, legată atât de

diversificarea documentelor și a modalităților de prelucrare a lor cât și de dezvoltarea și diversificarea serviciilor oferite utilizatorilor.

Secolul XIX marchează și *evoluția juridico - profesională a meseriei*: se realizează modele de învățământ profesional pentru bibliotecari (de exemplu: Ecôle de Chartes, fondată în anul 1821, a pus bazele primelor forme de învățământ profesional bibliotecar), iar între 1879 și 1893 se constituie în Franța prima diplomă profesională în domeniu.

Bibliotecarul secolului al XIX-lea este bibliotecarul specialist, cu aplecare atât către cărți și profesie cât și, mai ales, cu respect și aplicare către utilizator.

Secolul al XX-lea și mai ales a doua parte este dominat de *explozia informațională*. Are loc o puternică dezvoltare a tehnologiilor de înmagazinare și oferire a informațiilor, de dezvoltare a documentelor și resurselor informaționale, culminând cu dezvoltarea colecțiilor electronice. Concomitent cu evoluția tehnologiei informaționale are loc o creștere și diversificare a cererii de informație, informație care se cere a fi selecționată, stocată, organizată și furnizată.

Secolul XX a mai însemnat pentru profesia de bibliotecar și dezvoltarea formelor naționale și internaționale de asociere și creșterea rolului acestor asociații în apărarea statutului și specificului profesiei.

Bibliotecarul secolului XX este specialistul în știința informării, specialistul în stocarea, selectarea și accesarea resurselor informaționale.

Profesia de bibliotecar în secolul XXI, după cum arată ea în urma trecerii în revistă a primei decade, este marcată integrator de *asigurarea serviciilor exemplare comunității de utilizatori*. În acest sens, literatura de specialitate evidențiază *șase roluri cheie* pe care bibliotecarii trebuie să și le asume la început de secol: 1. *profesori*, ghidând comunitățile deservite și, mai ales, oferind cursuri de instruire informațională și de instruire permanentă a utilizatorilor; 2. *cercetători/experimentatori*, studiind științific nevoile și comportamentul utilizatorilor de informație; 3. *susținători ai dreptului la informare*, promovând accesul la informație nu ca un privilegiu al celor ce și-l pot permite, ci ca un drept fundamental al cetățenilor, în strânsă legătură cu libertatea lor intelectuală; 4. *avocați pledanți* în fața forurilor decizionale și finanțatoare, susținând rolul social al bibliotecii, importanța serviciilor oferite; 5. *lideri ai comunității* în sfera vieții culturale, inițiatori și consultanți în parteneriate cu toate instituțiile socio-culturale și politico-administrative locale; 6. *inovatori*, agenți ai schimbării și ai noului în viața culturală a comunităților pe care le deservesc.

Bibliotecarul secolului XXI va fi bibliotecarul în slujba comunității, având roluri multiple legate de deservirea ei exemplară.

Bibliografie:

1. Pallier, D. *Istoria și evoluția meseriei de bibliotecar*. În: Biblioteconomie: Culegere de traduceri prelucrate. București: Biblioteca Națională, 1995, nr. 4, p. 51-63.
2. Iliș, Florina. *A fi bibliotecar? Trecut, prezent și viitor în profesia de bibliotecar*. În: Hermeneutica Bibliothecaria. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană; Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga", 1998, p. 17-24.
3. Durno, John; Lloyd, Simon; MacLean, Elaine; Singh, Sandra. *Profesia de bibliotecar în 2010: O trecere în revistă a primei decade a secolului XXI*. În: Biblioteconomie: Culegere de traduceri prelucrate. București: Biblioteca Națională, 2002, p. 35-38.

"Ziua Bibliotecarului din România" la Biblioteca Județeană "Octavian Goga" Cluj

La 23 aprilie 2004, ca în fiecare an începând cu anul 2000, Biblioteca Județeană "Octavian Goga" și Filiala Cluj a ANBPR, au organizat sărbătorirea "Zilei Bibliotecarului Român" printr-o activitate la care a participat întreg personalul de specialitate al bibliotecii.

Punctul culminant l-a reprezentat decernarea premiilor asociației de către doamna director Doina Popa, președinte al ANBPR – Filiala Cluj și vicepreședinte al ANBPR. În fiecare an aceste premii au rolul de a răsplăti material și simbolic, ca o recunoaștere publică, specialiștii asociației clujene care au avut realizări profesionale deosebite în anul precedent.

Premiile ANBPR – Filiala Cluj pe anul 2003

1. Premiu pentru activitate deosebită în anul 2003: Sorina Stanca
2. Premiu pentru contribuții deosebite la realizarea publicațiilor electronice: Floarea Moșoiu
3. Premiu pentru activitatea de promovare a imaginii bibliotecii: Anca Pervain

Diplome:

4. Antigona Crișan și colectivul Secției de Împrumut pentru Adulți, pentru rezultate deosebite în activitatea de comunicare a colecțiilor.
5. Georgeta Dodu și colectivul Centrului de Informare Comunitară, pentru contribuții deosebite la proiectele derulate în bibliotecă.
6. Gyorffy Andras Tibor pentru contribuții deosebite la dezvoltarea aplicațiilor informatice.

Ziua Bibliotecarului – 23 aprilie 2004

Retrospectiva premiilor ANBPR – Filiala Cluj, anii 2000 – 2002:▪ *Premiile anului 2000*

1. Premiu pentru întreaga activitate:
Mariana Postelnicu; Maria Cișman
2. Premiu de fidelitate:
Margareta Andrașoni
3. Premiu pentru inițiativă deosebită în anul 2000:
Ramona Pandelea; Antigona Crișan
4. Premiu pentru contribuții deosebite la pregătirea profesională în anul 2000:
Georgeta Dodu; Florentina Ghișa
5. Premiul pentru activitate exemplară în anul 2000:
Sos Ildiko; Lucia Petran

▪ *Premiile anului 2001*

1. Premiu pentru servicii de voluntariat în interesul comunității: Sally Wood-Lamont; Monica Moldovan; Simona Floruțău; Chivuța Mircea; Eugenia Todea; Daniela Cristea; Adriana Chiorean; Mariana Czegeni; Flavia Muntean; Florentina Ghișa; Adriana Kiraly; Victor Cenușe; Laura Goia; Palagyi Janos.
2. Premiu pentru contribuția deosebită la pregătirea profesională în anul 2001: Augusta Pervain
3. Premiu pentru activitate exemplară în anul 2001: Ioana Săbăduș

▪ *Premiile anului 2002*

1. Premiu pentru proiecte și acțiuni culturale deosebite:
Adrian Trif – pentru proiectele privind informatizarea bibliotecilor publice din județ și pentru coordonarea activităților culturale și a schimburilor de experiență
2. Premiu pentru promovarea imaginii bibliotecii:
Elisabeta Stan – Pentru lansarea și implementarea proiectului: „Școli clujene la Biblioteca Județeană Octavian Goga Cluj”
3. Premiu pentru contribuții profesionale deosebite:
Floarea Moșoiu – pentru contribuția la implementarea integrală a softului TINLIB
4. Premiu pentru contribuții deosebite la formarea profesională :
Ioana Hagea; Florentina Suci; Simona Floruțău

Adriana Kiraly
șef serviciu
Biblioteca Județeană „Octavian Goga Cluj